

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	25 ส.ค. 2549	37	13234	11

"พอเพียง" อย่างไม่เร่งรีบ แบบคนเวียงบัว

ในท่ามกลางความร้อนแล้ง “เฒ่าเต้ง
เครือวัลย์” ชายชราวัยล่วงเลย 70 ปีกำลัง
หม่อมองฟ้าเปลวแดด พูเฒ่ามองเห็น
บรรยากาศในลักษณะนี้มาตั้งเฒ่าวัยหนุ่ม -
ขณะนี้ เฒ่าเวลาผ่านมาไม่น้อยกว่า 50 ปี นอก
จากจะไม่มี ความชุ่มฉ่ำชุ่มชื่นบนพื้นดินเฒ่าแล้ว
นั้น ... ในทางตรงกันข้าม ความแห้งแล้งกลับ
ทบทวีขึ้นตามเวลาที่ล่วงเลยไป

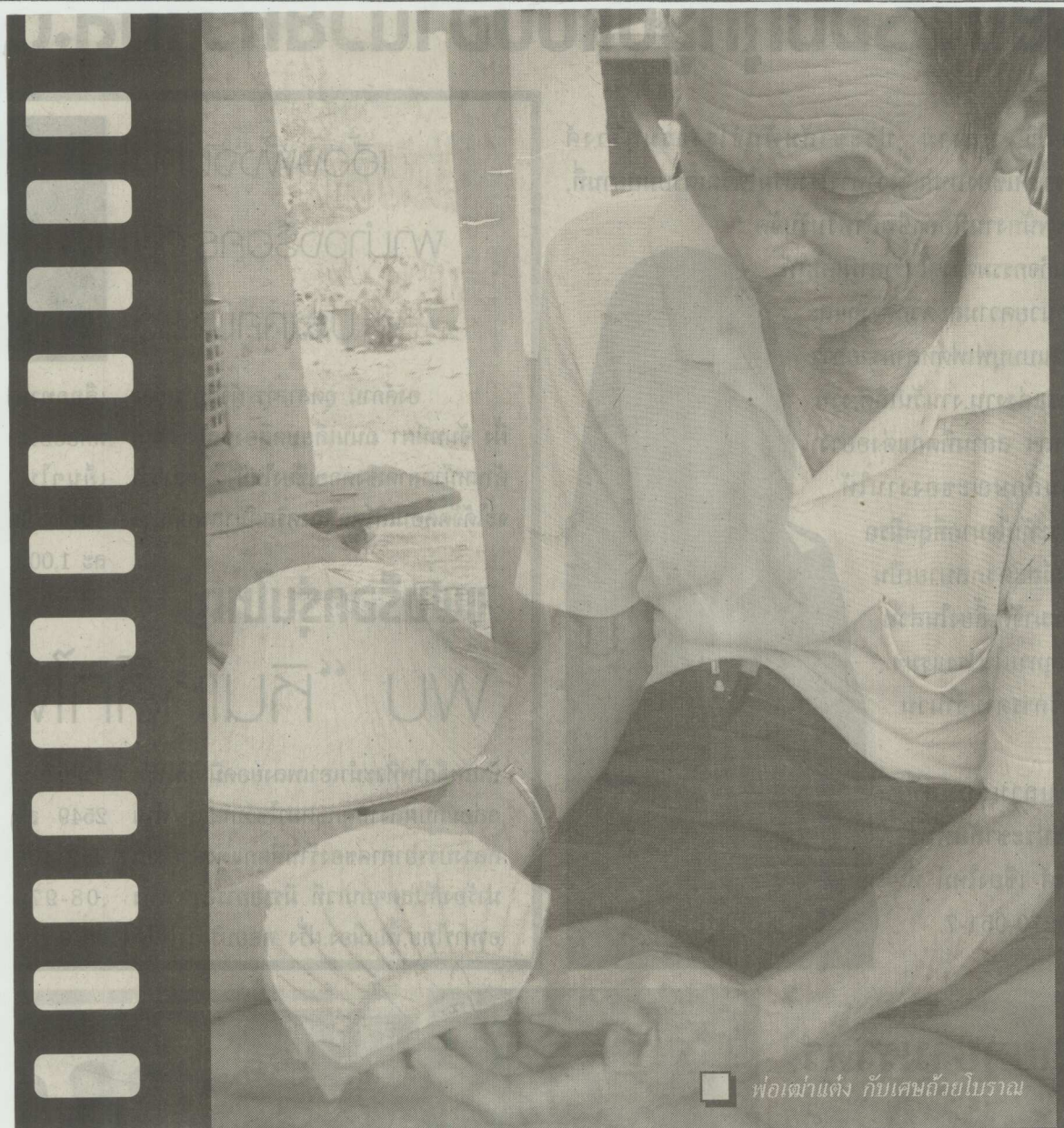

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2554/ 00273

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	25 ต.ค. 2549	37	13234	11

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	25 ส.ค. 2549	37	13234	11

24

ออกจากเปลว
แดดเที่ยงวัน
แกยังมองเห็น
คนหนุ่มคนสาว
หอบกระเป๋าทัวร์เดิน
ออกจากหมู่บ้าน - พวกเขาบอกว่า กำลัง
จะออกไปหาอนาคต...
เกิดอะไรขึ้นกับชุมชนที่ร่ำรวย
วัฒนธรรมแห่งนี้ แม้ตำราโบราณคดีจะบอก
ชัดว่า “เวียงบัว” คือเมืองเก่า เป็นแหล่ง
อารยธรรมโบราณ และเคยรุ่งเรืองสุดขีด แต่
ไหนเมื่อระยะเวลาผ่านไป 800 ปี ลูกหลานชุมชน
จอมธรรมผู้สร้างเมืองพะเยาจึงดำรงชีวิตอยู่ใน
ท่ามกลางความแร้นแค้น

เพราะไม่รู้จัก จึงไม่เห็นคุณค่า
ย้อนหลังกลับไปราว 30 ปี บ้าน
เวียงบัว ต.แมกกา อ.เมือง จ.พะเยา เคยพื้นที่ที่
อุดมสมบูรณ์ เป็นชุมชนน้ำที่สำคัญแห่งหนึ่ง
ของจังหวัดพะเยา แต่เพราะคนเมืองบัวไม่รัก
ไม่หวงแหน ปล่อยให้คนนอกเข้ามาทำฮิบบอย
กอบโกย ทั้งทรัพยากรในป่าที่เป็นแหล่งอาหาร
และทรัพยากรสมบัติที่อยู่ในดิน ซึ่งถือเป็นมรดกที่
คนรุ่นก่อนพยายามสร้าง และส่งต่อมายัง
คนรุ่นหลัง ...

“เมื่อก่อนรอบ ๆ หมู่บ้านมีสระบัว
เต็มไปหมด หลัง ๆ ก็มีคนที่อื่นเข้ามาเก็บ
จนหมด ในป่ามีเห็ด มีหน่อไม้ มีพืชสมุนไพร
ก็ปล่อยให้เขาไปเก็บไปขาย และพวกด้วยขาม
แตก ๆ ก็มีคนอื่นมาเก็บ มาขอ บางทีพาเขาไปขุด
เอาเลยด้วยซ้ำ” เฒ่าแดงเล่าถึงวันที่ทุ่งมือ
คนนอกหมู่บ้านไปขุดหาเศษด้วยขามที่ฝังอยู่ใน
ดิน

และเพราะความไม่รู้ในตอนนั้นทำให้
บ้านเวียงบัว หรือ แมกกาต้องเสียสมบัติของ
ชุมชนไปอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์

บททวนอดีต เพื่อกำหนดอนาคต

กระทั่ง ปี พ.ศ. 2546 อาจารย์
ปัทมา สมิตะศิริ จากมหาวิทยาลัยเรศวร
วิทยาเขตพะเยาเข้าไปทำวิจัยเพื่อ “ศึกษา
ศักยภาพชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	25 ส.ค. 2549	37	13234	11

เที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืน ข้อมูล และข้อค้นพบจากโครงการวิจัยระบุว่า แมก้าเป็นพื้นที่ ๆ มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมีการพบหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญซึ่งก็คือ “เตาเผา” ซึ่งมีไม่ต่ำกว่า 100 เตา และหลักฐานดังกล่าวสามารถบอกได้ว่า พื้นที่แห่งนี้เคยเป็นแหล่งผลิตเซรามิคขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของอาณาจักรล้านนาซึ่งตรงกับรัชสมัยของพญางำเมือง หรือปี พ.ศ. 1830 และโดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะของเตาเผาก็มีรูปร่างคล้ายคลึงกับเตาเผาที่เมืองเชลียง จ.สุโขทัยที่ได้ชื่อว่ามีอายุที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของเมืองไทย

ความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ของเวียงบัว นับเป็นข้อค้นพบใหม่ ที่ช่วยเปิดโลกทัศน์แก่ชาวบ้านแมก้ามากยิ่งขึ้น การมองเห็นเศษถ้วยชาม เป็นเพียงเศษหินเศษดิน ก็ปรับเปลี่ยนไป ข้อค้นพบดังกล่าวทำให้ชาวบ้านทั้งชุมชนเริ่มตระหนัก และรู้แล้วว่า เศษถ้วยเศษชาม ที่เห็นกลาดเกลื่อนไปทั่วท้องทุ่งนั้นไม่ใช่สิ่งไร้ค่าสิ่งที่หลงเหลือมาจากอดีต แต่มันคือ “ความรู้” คือ “สมบัติ” ที่บรรพบุรุษของคนเมืองบัวคิด ประดิษฐ์เพื่อถ่ายทอดให้กับคนรุ่นต่อ ๆ มา

และเมื่อรู้แล้วว่า สิ่งเหล่านั้นคืออะไร มีความหมายและคุณค่าต่อชุมชนอย่างไร ชาว

เตาเผาโบราณ ผลจากการขุดค้นของ นศ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	25 ส.ค. 2549	37	13234	11

บ้านนั่งมองซากถั่วซากขาม ภายใต้น้ำแดด
ใหม่ สิ่งเหล่านี้จะต้องฟื้นฟูชนกลับมาสู่ความ
อุดมสมบูรณ์อีกครั้ง...จะใช้ร่องรอยที่หลงเหลือ
อดีตมาเป็นตัวกำหนดอนาคตของคนทั้งชุมชน

วิถีพอเพียง...จากความรู้ในอดีต

อาจเป็นเรื่องยาก ถ้าจะใช้เฉพาะแค่
ซากถั่วซากขามมาฟื้นฟูชนโดยปราศจาก
ความรู้และ ความร่วมมือ แนวทางถัดมาคือ
การใช้ “กระบวนการมีส่วนร่วม” ผ่าน
โครงการวิจัย การศึกษาและพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนแม่กา ต.แม่กา
อ.เมือง จ.พะเยา มาเป็นเครื่องมือผลักดัน
เพราะที่ผ่านมา ชุมชนมีโอกาสน้อยมากในการ
มาพบปะ พูดคุย เพื่อกำหนดชะตากรรมร่วม
กัน

และภายใต้ความช่วยเหลือของ

ผศ.สายัญต์ โพชาญจิตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน
โบราณคดีชุมชนจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ได้เข้ามาถ่ายทอดความรู้ด้านโบราณคดีแบบ
“ง่าย ๆ” ให้กับชาวบ้าน ด้วยการกำหนด
กิจกรรมการ “ขุดแต่ง” เตาเผาโบราณที่เปิด
โอกาสให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอน
นั่นก่อให้เกิดความรู้ การวางแผน เพราะ
สิ่งที่สะท้อนออกมาในระยะหลัง ๆ ก็คือ ทุก ๆ
บ้าน จะเก็บเครื่องถ้วยโบราณที่พบตามหัวไร่
ปลายนามารวบรวมไว้ที่พิพิธภัณฑ์ ซึ่งต่างจาก
เมื่อก่อนที่ทิ้งขว้างอย่างไม่สนใจไยดี

กระบวนการดังกล่าวทำให้ชาวบ้าน
เห็น “คุณค่า” ของสิ่งที่ตกทอดมาจากอดีต
และเกิดการคิดร่วมกันต่อว่าทางข้างหน้า

จะรุ่งมือเดินไปด้วยกันนั้น จะออกมาในรูปแบบ
ไหน

“เที่ยว” แบบพอเพียง คือคำตอบสุดท้าย

หลังทำงานไประยะหนึ่ง ชาวบ้าน
พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ
แต่เต็มไปด้วยการจัดการนั้น พวกเขายังไม่
พร้อมโดยสิ้นเชิง เพราะบทเรียนของการได้
ไปดูงานจาก “ที่อื่น” นั้นทำให้ชาวบ้านเห็นว่า
“การท่องเที่ยว” ไม่ใช่เฉพาะแค่การให้คนมา
เที่ยวชมเตาเผาในหมู่บ้าน หรือเปิดร้านขาย
ของที่ระลึก แต่สิ่งที่ชาวบ้านยังต้องเรียนรู้อีก
มากคือเรื่องของการจัดการ ทั้งการจัดการ
อาหาร ที่พัก ขณะเดียวกันยังต้องรอเวลาให้
กลุ่มมีคฤศณ์หรือ “นักสื่อความหมาย” รุ่น
เยาว์ที่ยังอยู่ในระหว่างการเรียนรู้ร่วมกับ

ผู้ใหญ่ ได้เติบโตและพร้อมที่จะตั้งรับ

สถานการณ์ทางการท่องเที่ยวในอนาคต

แม้การท่องเที่ยวจะตกไป แต่การ
เปิดเป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านโบราณคดีชุมชน
ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ชาวบ้านร่วมกันขบคิด
เพราะถึงอย่างไร แหล่งเรียนรู้ชุมชนก็ยังคง
ดำรงรักษาแหล่งโบราณคดีให้อยู่คู่ชุมชนได้เช่น
เดียวกัน ขณะเดียวกันก็ยังเปิดโอกาสคนจาก
ที่อื่นมาร่วมเรียนรู้เช่นเดียวกัน ซึ่งก็เป็นไป
ตามเจตนารมณ์ของการของชาวบ้านคือ
“รักษาไว้เพื่อให้คนทั้งนอกและในชุมชนเห็นคุณค่า
ร่วมกัน”

เมื่อต้องการเปิดหมู่บ้านเป็นแหล่ง
เรียนรู้ จึงทำการพัฒนาเตาเผาโบราณ มี
การจัดทำพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น ประกอบกับ
มูลนิธิกรุงเทพประกันภัยสนับสุนนงบประมาณ

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2554/ 00273

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	12 5 ส.ค. 2549	37	13234	11

■ นักท่องเที่ยวให้ความสนใจพิพิธภัณฑ์เวียงบัว

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	12 5 ส.ค. 2549	37	13234	11

...เศษถ้วยเศษชาม ที่เห็น
กลาดเกลื่อนไปทั่วท้องทุ่ง
นั้นไม่ใช่สิ่งไร้ค่าสิ่งที่หลง
เหลือมาจากอดีต แต่มัน
คือ “ความรู้” คือ
“สมบัติ” ที่บรรพบุรุษ
ของคนเมืองบัวคอก
ประดิษฐ์...

■ ชาวบ้านฝักบัว

... ชาวบ้านก็เรียนรู้ดีกว่า
การก้าวเดินไปอย่างช้า ๆ
ไม่รีบเร่ง และการเตรียม
ชุมชนให้พร้อมนั้นเป็นแนว
ทางหนึ่งที่จะให้ชุมชนเมือง
บัวคอก ๆ เติบโตอย่างมี
คุณภาพ...

6 ล้านบาทให้ชุมชนนำมาพัฒนางานด้านอาชีพ
โดยอาศัยฐานความรู้ของชุมชน นั้นจึงทำให้
เกิดแนวความคิดผลิตซ้ำ “เครื่องถ้วยโบราณ”
ด้วยการใช้เทคโนโลยีการปั้นแบบใหม่...เป็น
การผลิตเพื่อขาย และนำรายได้เข้าชุมชนต่อ
ไป

ถึงวันนี้ ชาวบ้าน “ค้นพบ” แล้ว
ว่า “การไม่ทวงแทน” ก่อให้เกิดผลกระทบ
อะไรบ้าง และขณะเดียวกัน ชาวบ้านก็เรียนรู้
ดีกว่า การก้าวเดินไปอย่างช้า ๆ ไม่รีบ
เร่ง และการเตรียมชุมชนให้พร้อมนั้นเป็น
แนวทางหนึ่งที่จะให้ชุมชนเมืองบัวคอก ๆ
เติบโตอย่างมีคุณภาพ และจะกลับมายิ่งใหญ่
เจกเช่นบรรพบุรุษของพวกเขา
อีกครั้ง .

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น : สกว.